PRIIT PIKAMÄE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2024. október 4.[1]

C-313/23., C-316/23. és C-332/23. sz. egyesített ügyek

Inspektorat kam Visshia sadeben savet

(a Sofiyski rayonen sad [szófiai kerületi bíróság, Bulgária] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek)

„Előzetes döntéshozatal – Az EUMSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése – A bírákkal és ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárások megindítására vonatkozó javaslat megtételére hatáskörrel rendelkező igazságügyi felügyelet – Az igazságügyi felügyelet tagjai feladatvégzésének a hivatali idejük lejártán túl történő meghosszabbítása – A természetes személyek védelme a személyes adatok kezelése vonatkozásában – (EU) 2016/679 rendelet – Az »adatkezelő« fogalma – Az adatkezelés céljának és módszereinek a nemzeti jogban történő meghatározása – A személyes adatok biztonsága – Az igazságügyi felügyeletet arra felhatalmazó igazságügyi hatóság, hogy hozzáférjen a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik bankszámla-egyenlegével kapcsolatos személyes adatokhoz”

I. Bevezetés

1. A jelen ügy lehetőséget kínál a Bíróság számára, hogy első alkalommal határozzon az olyan nemzeti szabályozásnak az EUSZ 19. cikkel való összeegyeztethetőségéről, amely lehetővé teszi a bírák és ügyészek felügyeletét ellátó, a bírákkal és ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárásokban hatáskörrel rendelkező testület tagjai számára, hogy jogszabály szerinti hivatali idejük lejártát követően *de facto* és határozatlan ideig továbbra is ellássák feladataikat.

2. Lehetővé teszi továbbá a Bíróság számára, hogy folytassa az (EU) 2016/679 rendelet[2] értelmezésére irányuló munkáját, pontosítva egyrészt a személyes adatok adatkezelőjének a nemzeti jog általi kijelölésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, másrészt az említett rendelet 79. cikkének (1) bekezdésében előírt bírósági jogorvoslat tárgyát.

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2016. április 27-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) (HL 2016. L 119., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 314., 72. o.; HL 2018. L 127., 2. o.; HL 2021. L 74., 35. o.; a továbbiakban: GDPR).

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

3. A jelen ügyben az EUSZ 19. cikk, az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikke, valamint a GDPR 4., 5., 32., 33. és 79. cikke releváns.

B. A bolgár jog

1. A bolgár alkotmány

4. A Konstitutsiya na Republika Bulgaria (a Bolgár Köztársaság alkotmánya; a továbbiakban: bolgár alkotmány) alapügy tényállására alkalmazandó változata 117. cikkének (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A bírói hatalmi ág független. A bírák, az ülnökök, az ügyészek, valamint a vizsgálóbírák feladataik ellátása során kizárólag a törvénynek vannak alávetve.”

5. Ezen alkotmány alapügy tényállására alkalmazandó változatának 132a. cikke kimondja:

„(1) A legfelsőbb igazságszolgáltatási tanácson belül felügyeleti testület kerül létrehozásra. A testület egy vezető felügyelőből és tíz felügyelőből áll.

(2) A vezető felügyelőt a nemzetgyűlés a tagjainak kétharmados többségével, ötéves időtartamra választja.

(3) A felügyelőket a nemzetgyűlés a (2) bekezdésben meghatározott eljárásnak megfelelően, négyéves időtartamra választja.

(4) A vezető felügyelő és a felügyelők újraválaszthatók, azonban nem választhatók újra kétszer egymást követően.

[…]

(6) A felügyelet a bírák, az ügyészek és vizsgálóbírák feladataik ellátása során fennálló függetlenségének sérelme nélkül ellenőrzi az igazságszolgáltatási szervek tevékenységét. A felügyelet a bírák, az ügyészek és a vizsgálóbírák feddhetetlenségére és összeférhetetlenségére, vagyonnyilatkozataira, valamint az igazságszolgáltatás hírnevét sértő cselekmények, továbbá a bírák, ügyészek és vizsgálóbírák függetlenségének megsértésével kapcsolatos cselekmények azonosítására vonatkozó ellenőrzéseket végez. A vezető felügyelő és a felügyelők függetlenek, és feladataik ellátása során csak a törvénynek vannak alárendelve.

(7) A felügyelet a polgárok, a jogi személyek és az állami szervek – köztük a bírák, az ügyészek és a vizsgálóbírák – kezdeményezésére [vagy] hivatalból jár el.

[…]

(10) A vezető felügyelő és a felügyelők megválasztására és visszahívására, valamint a felügyeleti testület szervezeti felépítésére és működésére vonatkozó feltételeket és eljárást törvény állapítja meg.”

2. A bíróságok szervezetéről szóló törvény

6. A Zakon za sadebnata vlast (a bíróságok szervezetéről szóló törvény; a DV 2007. augusztus 7-i 64. száma) 46. cikkének szövege a következő:

„A nemzetgyűlés a vezető felügyelőt és az egyes felügyelőket a képviselők kétharmados többségével, egyénileg választja meg.”

7. E törvény 54. cikke a következőket írja elő:

„(1) A felügyelet

[…]

2. ellenőrzi a bírósági eljárások, az ügyészség által folytatott vádeljárások és a nyomozások megindításának és lefolytatásának megszervezését, valamint az ügyek előírt határidőn belüli lezárását;

[…]

6. fegyelmi szankciókat javasol a bírákkal, ügyészekkel, vizsgálóbírákkal és az igazságszolgáltatás igazgatási vezetőivel szemben;

7. más állami hatóságokhoz, többek között az igazságszolgáltatási szervekhez intézett figyelmeztetéseket, javaslatokat és jelentéseket ad ki;

8. a bírák, az ügyészek és a vizsgálóbírák feddhetetlenségére és összeférhetetlenségére, vagyonnyilatkozataira, valamint az igazságszolgáltatás hírnevét sértő cselekmények, továbbá a bírák, ügyészek és vizsgálóbírák függetlenségének megsértésével kapcsolatos cselekmények azonosítására vonatkozó ellenőrzéseket végez;

[…]

15. felügyeli a személyes adatok kezelését a személyes adatok védelméről szóló törvény 17. cikkének (1) bekezdésében említett esetekben.

(2) Az (1) bekezdés 15. pontjában említett felügyelet[i tevékenység] ellátása során a felügyelet elvégzi a személyes adatok védelméről szóló törvényben előírt feladatokat és gyakorolja az ott előírt hatásköröket.

[…]”

8. Az említett törvény 175a. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„A bírák, az ügyészek és a vizsgálóbírák a következő nyilatkozatokat nyújtják be a [felügyeletnek]:

1. két részből álló vagyon- és érdekeltségi nyilatkozat;

2. nyilatkozat a körülményeknek az 1. pontban említett nyilatkozathoz képest történő megváltozásáról, a 175b. cikk (1) bekezdésének 11–13. pontjában említett érdekeltségekre vonatkozó rész megváltozásáról, valamint az adósságok és kölcsönök lejárat előtti visszafizetése esetén a pénzeszközök eredetéről.

[…]”

9. Ugyanezen törvény 175b. cikke (4) bekezdésének szövege a következő:

„A bírák, ügyészek és vizsgálóbírák bejelentik házastársuk vagy azon személyek vagyonát és jövedelmét, akikkel ténylegesen házastársként együtt élnek, valamint kiskorú gyermekeikét.”

10. A bíróságok szervezetéről szóló törvény 175e. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A [nyilatkozatok] benyújtására vonatkozó határidő lejártát követő hat hónapos határidőn belül a [felügyelet] ellenőrzi a megadott adatok valóságtartalmát.

[…]

(6) A [felügyelet] információkat szerezhet a hitelintézetekről szóló törvény 56. és 56a. cikkében említett információs rendszerekből. A [felügyelet] vezető felügyelője és felügyelői kérhetik a banktitok kiadását annál a kerületi bíróságnál, amelynek illetékességi területén a személy állandó lakcíme van, kivéve, ha a hitelintézetekről szóló törvény 62. cikke (5) bekezdésének 1. pontja alapján megadták a hozzájárulást. A hozzájárulást a [felügyelet] előtt írásban, az aláírás közjegyző általi hitelesítése nélkül, a vezető felügyelő által jóváhagyott formanyomtatványon kell megadni.”

3. A hitelintézetekről szóló törvény

11. A Zakon za kreditnite institutsii (a hitelintézetekről szóló törvény; a DV 2006. július 21-i 59. száma) alapügy tényállására alkalmazandó változatának 62. cikke a következőket írja elő:

„(1) A banki alkalmazottak, a bankok ügyvezető és felügyeleti szerveinek tagjai, a Balgarska narodna banka (bolgár nemzeti bank, BNB) alkalmazottai, a betétbiztosítási alap munkavállalói és igazgatótanácsának tagjai, a felszámolók, az ideiglenes vagyonfelügyelők és a bírósági vagyonfelügyelők, valamint a banknál dolgozó minden más személy számára tilos a banktitoknak minősülő információkat saját személyes előnyére vagy családtagjai előnyére hozzáférhetővé tenni vagy felhasználni.

(2) Banktitoknak minősülnek a bank ügyfelei számláinak és betéteinek egyenlegét és azokra vonatkozó műveleteket érintő tények és körülmények.

[…]

(5) A BNB részére, valamint az 56. cikkben említett célokra és feltételek mellett történő információszolgáltatástól eltekintve a bank az egyedi ügyfelekre vonatkozó, a (2) bekezdésben említett információkat csak a következők szerint szolgáltathat:

1. az ügyfelek hozzájárulásával;

2. a (6) és (7) bekezdésnek megfelelően hozott bírósági határozat alapján;

[…]

(6) A (2) bekezdésben említett információk hozzáférhetővé tételét a bíróság is elrendelheti, a következők kérelmére:

[…]

12. a [felügyelet] vezető felügyelője vagy felügyelője.

(7) A Rayonen sad [kerületi bíróság] bírája a (6) bekezdésben említett kérelemről zárt ülésen, indokolással ellátott határozatban dönt, legkésőbb a kérelem kézhezvételét követő 24 órán belül; ennek során meghatározza azt az időtartamot, amelyre az (1) bekezdésben említett adatok vonatkoznak. A bíróság határozatával szemben jogorvoslatnak nincs helye.

[…]”

4. A személyes adatok védelméről szóló törvény

12. A Zakon za zashtita na lichnite danni (a személyes adatok védelméről szóló törvény; a DV 2002. január 4-i 1. száma) 17. cikke a következőket írja elő:

„(1) A [felügyelet] biztosítja a [GDPR-nak], e törvénynek és a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályoknak a személyes adatok kezelése tekintetében való ellenőrzését és tiszteletben tartását:

1. a bíróságok által az igazságszolgáltatás hatalmi feladatainak ellátása során, és

2. az ügyészségnek és nyomozóhatóságoknak a bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása, illetve a vádeljárás lefolytatása vagy a büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából történő igazságügyi hatósági feladataik ellátása során.

[…]”

13. E törvény 39. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„A [GDPR] és a jelen törvény szerinti jogainak megsértése esetén az érintett a közigazgatási eljárásról szóló törvénykönyvben meghatározott eljárásnak megfelelően bíróság előtt megtámadhatja az adatkezelő és az adatfeldolgozó aktusait és intézkedéseit.”

III. A jogvita alapját képező tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14. Az Inspektorat kam Visshia sadeben savet (a legfelsőbb igazságszolgáltatási tanács felügyeleti hatósága, Bulgária; a továbbiakban: felügyelet) 2023. május 15-én több bíró és ügyész, valamint családtagjaik vagyonára vonatkozó banktitok kiadása iránti kérelemmel fordult a Sofiyski rayonen sadhoz (szófiai kerületi bíróság, Bulgária).

15. A kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy először is meg kell vizsgálni, hogy a felügyelet hatáskörrel rendelkezik-e arra, hogy a banktitok kiadása iránti kérelemmel forduljon hozzá. E tekintetben kifejti, hogy e hatóság, amelyet a bolgár alkotmány 2007. évi módosításával hoztak létre, egy igazságszolgáltatási vezető felügyelőből és tíz felügyelőből áll, akiket a bolgár parlament öt, illetve négy évre választ meg. A jelen esetben a vezető felügyelő és az összes felügyelő megbízatása 2020-ban lejárt anélkül, hogy a parlament új tagokat választott volna.

16. E bíróság rámutat arra, hogy a Konstitutsionen sad (alkotmánybíróság, Bulgária) 2022. szeptember 27-i ítéletében kimondta, hogy a felügyelet tagjai a megbízatásuk idejének lejárta után is ellátják feladataikat, amíg új tagokat nem választanak meg. Mindemellett a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az uniós jogra tekintettel e tagok megbízatásának meghosszabbítása alkalmas-e arra, hogy veszélyeztesse e hatóság mint a bírákkal szemben fegyelmi eljárás indítására jogosult szerv függetlenségét. Igenlő válasz esetén e bíróság meg kívánja ismerni azokat a kritériumokat, amelyek alapján megállapítható, hogy elfogadható-e az ilyen meghosszabbítás.

17. Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság a nemzeti bíróságok azon szerepével és kötelezettségeivel kapcsolatban tesz fel kérdést, amelyek értelmében azok engedélyezik a felügyelet számára a bírák és ügyészek személyes adataihoz való hozzáférést.

18. Ezzel kapcsolatban e bíróság jelzi, hogy 2019-ben több bíró és ügyész lakcímére és családtagjaik személyazonosságára vonatkozó személyes adatokat tettek közzé a felügyelet honlapján. Miután a Komisia za zashtita na lichnite danni (adatvédelmi bizottság, Bulgária) megállapította, hogy ezeket az adatokat jogellenesen tették közzé, bírságot szabott ki a felügyeletre.

19. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy amennyiben a GDPR alkalmazandó, úgy ő magát a GDPR 4. cikkének 7. pontja értelmében vett adatkezelőnek kell-e minősíteni. Közelebbről, e bíróság jelzi, hogy a nemzeti jog Bulgáriában irányadó értelmezése szerint az általa lefolytatandó vizsgálat annak meghatározására korlátozódik, hogy azon személyek, akik tekintetében a banktitok kiadását kérik, a bíróságok szervezetéről szóló törvény által előírt nyilatkozattételi kötelezettség hatálya alá tartoznak-e. Hangsúlyozza, hogy ha az a bíróság, amelyhez ilyen kérelmet nyújtottak be, adatkezelőnek minősülne, úgy a GDPR 32–34. cikke értelmében biztosítania kellene az adatok biztonságát.

20. Egyebekben az említett bíróság arra keresi a választ, hogy az az igazságügyi hatóság, amely valamely állami szerv számára hozzáférést biztosít a banktitok körébe tartozó adatokhoz, a GDPR 51. cikke értelmében vett felügyeleti hatóságnak tekinthető-e.

21. Végül a kérdést előterjesztő bíróság szerint meg kell határozni, hogy az adatokhoz való hozzáférés engedélyezése előtt a bíróságnak meg kell-e győződnie arról, hogy a felügyelet által a jogszerű adatkezelés biztosítása érdekében hozott intézkedések elégségesek. E bíróságban többek

között az a kérdés merült fel, hogy – függetlenül attól, hogy adatkezelőnek vagy felügyeleti hatóságnak minősül-e – köteles-e hivatalból ilyen vizsgálatokat végezni a GDPR 79. cikkében előírt hatékony bírói jogvédelem biztosítása érdekében.

22. E körülmények között határozott úgy a Sofiyski rayonen sad (szófiai kerületi bíróság), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az [EUSZ 19. cikk] (1) bekezdésének második albekezdését a[Charta] 47. cikkének [második] bekezdésével összefüggésben, hogy a tagállamoknak a független bírósági felülvizsgálathoz való hatékony jogorvoslati lehetőségek biztosítására vonatkozó kötelezettsége megsértésének minősül – önmagában vagy bizonyos feltételek mellett –, ha a bírákkal szemben fegyelmi szankciók kiszabására és a bírák vagyonára vonatkozó adatok gyűjtésére jogosult hatóság megbízatását az alkotmányban meghatározott hivatali idő lejárta után határozatlan időre meghosszabbítják? Ha e jogosítványok ilyen meghosszabbítása elfogadható, milyen feltételek mellett?

2) Úgy kell-e értelmezni [a GDPR] 2. cikke (2) bekezdésének a) pontját, hogy a banktitoknak a bírák és ügyészek vagyonának ellenőrzése céljából történő kiadása, majd későbbi nyilvánosságra hozatala az uniós jog hatályán kívül eső tevékenységnek minősül? Más-e a válasz, ha ez a tevékenység magában foglalja a bírák és ügyészek olyan családtagjai adatainak kiadását is, akik maguk nem bírák vagy ügyészek?

3) Amennyiben a második kérdésre az a válasz, hogy alkalmazandó az uniós jog, úgy kell-e értelmezni a GDPR 4. cikkének 7. pontját, hogy az az igazságügyi hatóság, amely hozzáférést tesz lehetővé egy másik állami hatóság számára a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik számlaegyenlegére vonatkozó adatokhoz, dönt a személyes adatok kezelésének céljairól vagy eszközeiről, és ezért a személyes adatok »adatkezelőjének« minősül?

4) Amennyiben a második kérdésre az a válasz, hogy alkalmazandó az uniós jog, a harmadik kérdésre pedig nemleges a válasz, úgy kell-e értelmezni a GDPR 51. cikkét, hogy az az igazságügyi hatóság, amely hozzáférést tesz lehetővé egy másik állami hatóság számára a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik számlaegyenlegére vonatkozó adatokhoz, felel e rendelet [alkalmazásának] ellenőrzéséért, és ezért ezen adatok tekintetében »felügyeleti hatóságnak« minősül?

5) Amennyiben a második kérdésre az a válasz, hogy alkalmazandó az uniós jog, és a harmadik vagy negyedik kérdés valamelyikére igenlő a válasz, úgy kell-e értelmezni a GDPR 32. cikke (1) bekezdésének b) pontját, illetve az 57. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy az az igazságügyi hatóság, amely hozzáférést tesz lehetővé egy másik állami hatóság számára a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik számlaegyenlegére vonatkozó adatokhoz, köteles – amennyiben a hozzáférésre jogosult hatóság által a múltban elkövetett adatvédelmi incidensre vonatkozó adatok állnak rendelkezésre – tájékozódni az adatok védelme érdekében hozott intézkedésekről, és a hozzáférés engedélyezéséről szóló határozatában figyelembe venni ezen intézkedések megfelelőségét?

6) Amennyiben a második kérdésre az a válasz, hogy alkalmazandó az uniós jog, és függetlenül a harmadik és negyedik kérdésre adott választól, úgy kell-e értelmezni a GDPR 79. cikkének (1) bekezdését a[Charta] 47. cikkével összefüggésben, hogy amennyiben valamely tagállam nemzeti joga úgy rendelkezik, hogy bizonyos adatkategóriák csak bírósági engedélyt követően

közölhetők, az erre hatáskörrel rendelkező bíróságnak hivatalból jogvédelmet kell biztosítania azon személyek számára, akiknek az adatait közlik, oly módon, hogy az adatokhoz való hozzáférést kérő és a személyes adatok védelmét a múltban közismerten megsértő hatóságtól tájékoztatást kér a GDPR 33. cikke (3) bekezdésének d) pontja alapján hozott intézkedésekről és azok tényleges alkalmazásáról?"

IV. A Bíróság előtti eljárás

23. Írásbeli észrevételeket a felügyelet, a bolgár és a lengyel kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő.

V. Elemzés

24. A Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, harmadik és hatodik kérdésre összpontosít.

A. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

25. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat, amely lehetővé teszi a bírákkal és ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárások terén hatáskörrel rendelkező felügyelet tagjai tevékenységének a jogszabály szerinti hivatali idejük lejárta után történő folytatását. Írásbeli észrevételeiben a bolgár és a lengyel kormány, valamint a felügyelet előadta, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel e kérdés elbírálására, valamint, hogy a kérdés elfogadhatatlan. Fontos továbbá emlékeztetni arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság feladata, hogy saját hatáskörének vagy a hozzá benyújtott kérelem elfogadhatóságának megállapítása céljából maga vizsgálja meg azokat a körülményeket, amelyek között a nemzeti bíróság megkereste.[3]

1. A hatáskörről

26. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolására, ha nyilvánvaló, hogy az uniós jogi rendelkezés, amelynek értelmezését a Bíróságtól kérik, nem alkalmazható.[4] Ha valamely jogi helyzet nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe, akkor a vizsgálatára a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel, a Charta esetleg hivatkozott rendelkezései pedig önmagukban nem alapozhatják meg e hatáskört.[5]

27. Elsősorban, ami az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését illeti, emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés értelmében a tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a jogalanyok hatékony bírói jogvédelemhez való jogának tiszteletben tartásához szükségesek. A tagállamok kötelesek tehát olyan jogorvoslati és eljárási rendszert kialakítani, amely lehetővé teszi a hatékony bírósági

[3] 2022. március 22-i Prokurator Generalny (A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsa – kinevezés) ítélet (C-508/19, EU:C:2022:201, 59. pont).

[4] 2022. február 24-i Viva Telecom Bulgaria ítélet (C-257/20, EU:C:2022:125, 123. pont).

[5] 2023. április 18-i Vantage Logistics végzés (C-200/22, EU:C:2023:337, 27. pont).

felülvizsgálatot az említett területeken. Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének hatályával kapcsolatban a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az említett rendelkezés „az uniós jog által szabályozott területekre” vonatkozik, függetlenül attól a helyzettől, amelyben ezt a jogot a tagállamok a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében végrehajtják. [6]

28. Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése alkalmazandó különösen bármely olyan nemzeti szerv tekintetében, amely bíróságként határozhat az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó, és így e jog által szabályozott területeket érintő kérdésekről. Márpedig úgy tűnik, hogy ez a helyzet a kérdést előterjesztő bíróság esetében, amely ugyanis a bolgár jog szerinti rendes bíróságként az uniós jog alkalmazására vagy értelmezésére vonatkozó kérdésekről határozhat, és az uniós jog szerinti „bíróságként” az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése értelmében vett „uniós jog által szabályozott területeken” alkalmazandó bolgár jogorvoslati rendszerbe tartozik, így e bíróságnak teljesítenie kell a hatékony bírói jogvédelem követelményeit. Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy bár – amint arra a lengyel kormány rámutat – a tagállamok igazságszolgáltatási szervezete ez utóbbiak hatáskörébe tartozik, e hatáskör gyakorlása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani az uniós jogból és különösen az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő kötelezettségeket. [7]

29. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből következik, hogy a felügyelet tagjai, akiknek a hivatali ideje már több éve lejárt, több bíró és ügyész, valamint családtagjaik bankszámláira vonatkozó adatokat érintő banktitok kiadásának engedélyezése iránti kérelemmel fordultak a kérdést előterjesztő bírósághoz. E bíróság úgy véli, hogy e szerv fegyelmi ügyekben fennálló feladatait és hatáskörét figyelembe véve ez a helyzet, amelynek szabályszerűségét a Konstitutsionen sad (alkotmánybíróság) megerősítette, kérdéseket vethet fel a tagállamok igazságszolgáltatási rendszere függetlenségének az uniós jog által támasztott követelményével kapcsolatban, ami indokolja a Bírósághoz intézett kérdéseket. Márpedig az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése alkalmazandó az olyan eljárás keretében, amely olyan nemzeti szabályozás vagy gyakorlat uniós joggal való összeegyeztethetőségének kérdését veti fel, amely érintheti a bírák függetlenségét. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a fent említett cikk értelmében minden tagállam feladata annak biztosítása, hogy az uniós jog által szabályozott területeken a jogorvoslati rendszerük hatálya alá tartozó bíróságok bíráira alkalmazandó fegyelmi felelősségi rendszer tiszteletben tartsa a bírói függetlenség elvét, többek között azáltal, hogy olyan fórumok eljárásáról rendelkeznek, amelyek maguk is megfelelnek a hatékony bírói jogvédelem garanciáinak. [8]

30. Megjegyzem, hogy a felügyelet arra hivatkozik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság állításával ellentétben az érintett bírák és ügyészek bankszámláira vonatkozó – az eljárás tárgyát képező – adatokat nem használják fel a felügyeletnek a bírák és ügyészek fegyelmi felelőssége megállapítása céljára szolgáló bejelentési hatásköre keretében, valamint, hogy a felügyelet nem rendelkezik

6 2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet (C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 32. és 33. pont).

7 Lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet (C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 34–36. pont).Megjegyzem, hogy a közelmúltban hozott több olyan ítéletben, amelyben az a kérdés merült fel, hogy hatáskörrel rendelkezik-e a Bíróság az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésére vonatkozó kérdés megválaszolására (2024. január 9-i G. és társai [A rendes bíróságok bíráinak kinevezése Lengyelországban] ítélet [C-181/21 és C-269/21, EU:C:2024:1, 57. pont]; 2024. április 11-i Sapira és társai ítélet [C-114/23, C-115/23, C-132/23 és C-160/23, EU:C:2024:290, 26. pont]; 2024. április 18-i OT és társai [Bíróság megszüntetése] ítélet [C-634/22, EU:C:2024:340, 24. pont]), a Bíróság igenlő választ adott pusztán az igazságszolgáltatási szervezetre vonatkozó ez utóbbi megfontolás alapján, anélkül hogy hivatkozott volna e rendelkezés alkalmazási körére és arra a feltételre, hogy az adott ügyben érintett nemzeti szerv bíróságként határozhasson az uniós jog alkalmazására és értelmezésére vonatkozó, és így e jog által szabályozott területeket érintő kérdésekről (2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország [A legfelsőbb bíróság függetlensége] ítélet [C-619/18, EU:C:2019:531, 51. pont]).

8 Lásd ebben az értelemben: 2021. április 20-i Repubblika ítélet (C-896/19, EU:C:2021:311, 39. pont); 2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország (Fegyelmi felelősségi rendszer) ítélet (C-791/19, EU:C:2021:596, 80. és 164. pont).

hatáskörrel fegyelmi szankció kiszabására, csakúgy, mint az ilyen eljárás megindítására sem, amely utóbbi észrevételt a bolgár kormány és a Bizottság is megfogalmazta. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság feladata, hogy az uniós és nemzeti bíróságok közötti hatáskörmegosztás keretében figyelembe vegye azt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokban meghatározott ténybeli és szabályozási hátteret, amelybe az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések illeszkednek. Így az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nem lehet a nemzeti jognak az alapeljárásban részt vevő egyik fél vagy a tagállami kormány által hivatkozott értelmezésére tekintettel vizsgálni.[9]

31. Nem vitatott, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokat belső ellentmondás jellemzi a felügyeletnek a bírákkal és ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárások terén fennálló hatáskörének terjedelmét illetően, és kizárólag e tekintetben. Ily módon, bár a Sofiyski rayonen sad (szófiai kerületi bíróság) az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésben a felügyeletnek a bírákkal szembeni fegyelmi szankciók kiszabására vonatkozó hatáskörére hivatkozik, a bíróságok szervezetéről szóló törvény 54. cikke (1) bekezdésének 5. és 6. pontját is idézi, amelyek szerint a felügyelet jogsértések esetén „figyelmezteti" a Visshia sadeben savet (legfelsőbb igazságszolgáltatási tanács, a továbbiakban: VSS) illetékes tanácsát, valamint ilyen szankciókat „javasol", továbbá említést tesz a „fegyelmi ügyekben fennálló bejelentési jogkör[éről]",[10] amely jogkört írásbeli észrevételeiben e szerv és a bolgár kormány ténylegesen le is írja. Bizonyossággal megállapítható tehát, hogy a felügyelet hatáskörrel rendelkezik a bolgár bírákkal és ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárások területén, tudniillik legalábbis javasolhatja fegyelmi eljárás megindítását az általa végzett ellenőrzések során megállapított tényállásra tekintettel, és a Bíróságnak egyébiránt a banktitok kiadását követően szerzett banki adatok ellenőrzésének lehetséges fegyelmi következményeit[11] illetően tartania kell magát az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok tartalmához.[12]

32. Ami másodsorban a Charta 47. cikkét illeti, hangsúlyozni kell, hogy a hatékony jogorvoslathoz való jognak az adott ügyben való elismerése azt feltételezi, hogy az e jogra hivatkozó személy az uniós jog által biztosított jogokra és szabadságokra hivatkozzon, vagy hogy e személlyel szemben olyan büntetőeljárást folytassanak, amely az uniós jognak a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében vett végrehajtásának minősül. Márpedig nem vitatott, hogy az alapeljárás egyrészt nem kontradiktórius jellegű abban az értelemben, hogy azok a személyek, akiknek az adatai a hozzáférés engedélyezése iránti kérelem tárgyát képezik, abban nem vesznek részt, és így semmilyen jog megsértésére nem hivatkozhatnak, másrészt pedig nem felel meg az e személyekkel szemben folytatott olyan büntetőeljárásnak, amely az uniós jog végrehajtásának minősülne. E körülmények között a Charta 47. cikke mint olyan nem alkalmazható az

[9] Lásd ebben az értelemben: 2020. április 30-i Nelson Antunes da Cunha ítélet (C-627/18, EU:C:2020:321, 38. pont); 2024. május 8-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România" (Bírák és ügyészek egyesületei) ítélet (C-53/23, EU:C:2024:388, 31. pont).

[10] Lásd a C-332/23. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem 20. és 48. pontját.

[11] A Bizottságnak a bolgár jogállamiságról szóló, 2023. július 5-i jelentése megemlíti, hogy a felügyelet által 2022-ben lefolytatott tizenkét feddhetetlenségi ellenőrzés közül három „fegyelmi eljáráshoz" vezetett.

[12] Mindenesetre a felügyelet saját megállapításai szerint a bírák vagyonnyilatkozatainak ellenőrzése a korrupció elleni politika körébe tartozik, mivel a banki adatok gyűjtésének célja a bírák és ügyészek által bejelentett vagyontárgyak és a közhiteles nyilvántartásokban szereplő, bejelentett és igazolt információk között megfelelés ellenőrzése. A Zakon za protivodeystvie na koruptsiata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushestvo (a korrupció elleni küzdelemről és a jogellenesen szerzett vagyon elkobzásáról szóló törvény) (a DV 2018. január 19-i 7. száma, legutóbb módosította a DV 2022. december 30-i 104. száma,) 3. cikke szerint ez a küzdelem többek között a vagyon- és érdekeltségi nyilatkozat, annak ellenőrzése, az összeférhetetlenség megállapítása és „szankciók" kiszabása, valamint azon személyek nevének közzététele révén valósul meg, akik nem nyújtottak be nyilatkozatot, vagy akiknek a nyilatkozatait nem megfelelőnek ítélték, továbbá azon személyek nevének közzététele révén, akik tekintetében összeférhetetlenséget állapítottak meg. Még ha feltételezzük is, hogy az érdekeltségi nyilatkozattal kapcsolatban esetlegesen megállapított hiányosságok az érintett bírák és ügyészek tekintetében nem minősülhetnek fegyelmi vétségnek, amint azt a felügyelet állítja, az ilyen szabályok alkalmazása jelentős következményekkel járhat mind a bírák előmenetelére, mind pedig ez utóbbiak életkörülményeire nézve, ami indokolja az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésének megfelelő alkalmazását (lásd analógia útján: 2023. június 5-i Bizottság kontra Lengyelország [A bírák függetlensége és magánélete] ítélet [C-204/21, EU:C:2023:442, 95–97. pont]).

alapügyben. Mindemellett, mivel az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése azt írja elő valamennyi tagállam számára, hogy meg kell teremteniük azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a többek között a Charta 47. cikke értelmében vett hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek, ezen utóbbi rendelkezést megfelelő módon figyelembe kell venni e cikk értelmezéséhez. [13]

2. Az elfogadhatóságról

33. Meg kell állapítani, hogy a felügyelet állításaival ellentétben a Bíróság eljárási szabályzata 94. cikkében, különösen annak c) pontjában foglalt követelményeknek a jelen ügyben eleget tettek. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok ugyanis elegendő információt tartalmaznak, amely lehetővé teszi a Bíróság számára azon indokok megértését, amelyek folytán a kérdést előterjesztő bíróság az alapjogvita érdekében az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének és a Charta 47. cikkének az értelmezését kéri. Első kérdésével e bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy e rendelkezésekkel ellentétes-e az olyan alkotmányos szintű, a Konstitutsionen sad (alkotmánybíróság) által értelmezett nemzeti szabályozás, amelynek értelmében a felügyelet tagjai jogszabály szerinti hivatali idejük lejártát követően is hivatalban maradnak. A kérdést előterjesztő bíróság ezzel olyan eljárási jellegű problémával kapcsolatban kér felvilágosítást, amelyről *in limine litis* kell döntenie, mivel az arra vonatkozik, hogy szabályszerűen fordult-e hozzá egy, a működését meghatározó jogi kereten kívül eljáró szerv, tehát magára az említett bíróságnak az e szerv által benyújtott kérelem elbírálására vonatkozó hatáskörére. Márpedig, amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések, amelyek ily módon arra irányulnak, hogy lehetővé tegyék a kérdést előterjesztő bíróság számára, hogy *in limine litis* olyan eljárási nehézségekről döntsön, mint amelyek az előtte folyamatban lévő ügy elbírálására vonatkozó saját hatásköréhez, vagy akár az olyan bírósági határozat tekintetében elismerendő joghatásokhoz kapcsolódnak, amely potenciálisan akadályát képezi annak, hogy az ilyen ügy vizsgálatát az említett bíróság folytassa, az EUMSZ 267. cikk alapján elfogadhatók. [14]

34. Mindemellett a Bíróságtól előzetes döntéshozatal keretében kért értelmezésnek az EUMSZ 267. cikk értelmében vett szükségessége azt jelenti, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak le kell tudnia vonni a következtetéseket ezen értelmezésből azáltal, hogy annak fényében értékeli a hozzá fordulásra vonatkozó aktus szabályszerűségét, és adott esetben megállapítja annak szabálytalanságát. A jelen ügyben, bár az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból nem tűnik ki, hogy e bíróság a nemzeti jog szabályai értelmében így járhat el, a bolgár kormány észrevételeinek tartalma arra enged következtetni, hogy ez lehet a helyzet. Ezen észrevételekben ugyanis kifejtik, hogy a hatáskörrel rendelkező bíróságnak azon ellenőrzés keretében, amelyet a hitelintézetekről szóló törvény értelmében kell elvégeznie, meg kell vizsgálnia, hogy a banktitok kiadása iránti kérelem erre jogosult hatóságtól vagy állami szervtől származik-e be, tehát az alapügyben azt, hogy a kérelem a felügyelet vezető felügyelőjétől vagy felügyelőitől származik-e. A hatáskörrel rendelkező bíróság hatáskörének jellegére vonatkozó ilyen pontosítás alkalmas annak megerősítésére, hogy ez utóbbi figyelembe veheti a Bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésére adott esetleges választ, és hogy az uniós jog rendelkezéseinek az e kérdésben kért értelmezése az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróság által meghozható határozat szempontjából objektíve szükséges. [15]

[13] Lásd ebben az értelemben: 2022. február 22-i RS (Alkotmánybírósági ítéletek hatása) ítélet (C-430/21, EU:C:2022:99, 34–37. pont).

[14] 2023. július 13-i YP és társai (Bíró mentelmi jogának felfüggesztése és tisztségéből való felfüggesztése) ítélet (C-615/20 és C-671/20, EU:C:2023:562, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[15] Lásd ebben az értelemben: 2024. január 9-i G. és társai (A rendes bíróságok bíráinak kinevezése Lengyelországban) ítélet (C-181/21 és C-269/21, EU:C:2024:1, 69–72. pont).

3. Az ügy érdeméről

a) Előzetes észrevételek

35. Amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, a bíróságok függetlenségének az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből eredő követelménye megköveteli, hogy a bírákra vonatkozó fegyelmi rendszerre irányadó szabályok biztosítsák az annak elkerülése érdekében szükséges garanciákat, hogy e rendszert a bírósági határozatok tartalmának politikai ellenőrzésére használják fel. E tekintetben az olyan szabályok elfogadása, amelyek meghatározzák többek között mind a fegyelmi vétségnek minősülő magatartásokat, mind pedig a konkrétan alkalmazandó szankciókat, amelyek a Charta 47. és 48. cikkében rögzített jogokat, különösen a védelemhez való jogot teljes mértékben biztosító eljárással összhangban független fórum közreműködését írják elő, és amelyek biztosítják a fegyelmi szervek határozatainak bíróság előtti megtámadhatóságát, az igazságszolgáltatás függetlenségének megőrzéséhez elengedhetetlen garanciáknak minősülnek. Ezenkívül, mivel a fegyelmi vizsgálat megindításának lehetősége önmagában nyomást gyakorolhat az ítélethozatal feladatával megbízott személyekre, alapvető fontosságú, hogy a vizsgálatok és a fegyelmi eljárás lefolytatására, többek között az ilyen jellegű eljárás megindítására vonatkozó javaslat megtételére hatáskörrel rendelkező szerv feladatai ellátása során objektív és pártatlan módon járjon el, és e célból minden külső befolyástól mentes legyen. [16]

36. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy – a felügyelet feladatainak és hatásköreinek terjedelmére tekintettel – összeegyeztethető-e a bírói függetlenségnek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében rögzített elvével az olyan nemzeti szabályozás és gyakorlat, amely lehetővé teszi, hogy a felügyelet tagjai a bolgár alkotmányban előírt, jog szerinti hivatali idejük lejártát követően is folytassák tevékenységüket. Amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből kitűnik, e bíróság arra keresi a választ, hogy ilyen helyzetben fennáll-e a felügyelet tevékenységeire gyakorolt külső befolyásnak, illetve a felügyelet által a bíróságokra történő jogellenes nyomásgyakorlásnak a veszélye.

37. A bírói feladatok ellátásának a rendes nyugdíjkorhatáron túli meghosszabbításához [17] hasonlóan számomra úgy tűnik, hogy kizárólag a tagállamok dönthetnek arról, hogy engedélyezik-e a bíróságok tevékenységének ellenőrzésével, a bírák és ügyészek feddhetetlenségének és az őket érintő esetleges összeférhetetlenségnek értékelésével, valamint adott esetben fegyelmi eljárás velük szembeni megindítására vonatkozó javaslatnak a VSS részére történő megtételével megbízott alkotmányos szerv tagjai lejárt megbízatásának meghosszabbítását. Mindazonáltal a tagállamoknak alkotmányos modelljük megválasztásakor be kell tartaniuk többek között a bíróságok függetlenségére vonatkozó követelményt, amely az EUSZ 2. cikkből és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdéséből következik. A tagállamok tehát kötelesek gondoskodni arról, hogy az igazságszolgáltatás szervezetére vonatkozó jogszabályaik ne jelentsenek visszalépést a jogállamiság értéke szempontjából, tartózkodva az olyan szabályok elfogadásától, amelyek sértenék a bírák függetlenségét. [18]

38. E tekintetben úgy vélem, hogy a bírák és ügyészek felügyeleti testülete tagjai hivatali idejének olyan meghosszabbítása, amelyet az intézményi folytonosság szükségességre alapított közérdekű ok indokol, önmagában véve nem elegendő a fent említett függetlenség elve megsértésének

[16] Lásd ebben az értelemben: 2023. május 11-i Inspecția Judiciară ítélet (C-817/21, EU:C:2023:391, 48. és 49. pont).

[17] Lásd: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet (C-619/18, EU:C:2019:531, 110. pont).

[18] 2023. június 5-i Bizottság kontra Lengyelország (A bírák függetlensége és magánélete) ítélet (C-204/21, EU:C:2023:442, 74. pont).

megállapításához,[19] annál is inkább, mivel egy ilyen szerv alkalmazottainak nem a jogvitákat kell eldönteniük bírákként, hanem vizsgálatokat kell lefolytatniuk, és fegyelmi eljárások megindítását kell javasolniuk, így nem kell szükségszerűen teljesíteniük a bírákra alkalmazandó valamennyi függetlenségi és pártatlansági követelményt.[20]

39. Tény, hogy a felügyelet tagjai lejárt megbízatásának – az utódaik kinevezésével kapcsolatos választási folyamat elakadását követő – meghosszabbítására sajátos normatív keretek között került sor. A jogalap hiányán kívül (mind a meghosszabbítás elvét, mind annak időtartamát illetően[21]) hangsúlyozni kell, hogy a vezető felügyelő és a felügyelők újraválaszthatók, „azonban nem választhatók újra kétszer egymást követően", és feladataik ellátása során „csak a törvénynek vannak alárendelve". Úgy tűnik tehát, hogy egy olyan alkotmányos szerv tagjai megbízatásának meghosszabbítására került sor, amely szervnek a – határozott időre szóló megbízatással történő eredeti megválasztásra alapított – legitimációja már csak a jogszabályi kereten és a jogszerűség elvének tiszteletben tartásán alapul, jóllehet nincs előírva sem az akadályoztatás megszűnéséig biztosítandó folytonosság, sem az e megbízatások azonnali megújítása. Ezenkívül a felügyelet legitimációjának ily módon felmerülő kérdése, amely a társadalomnak a szóban forgó szerv tevékenységébe vetett bizalmára és határozatainak elfogadottságára utal, az e szervhez fordulás módjára tekintettel különös jelentőséggel bír, mivel a felügyelet hivatalból, de a „polgárok" vagy az állami szervek, „köztük a bírák" „kezdeményezésére" is eljárhat.[22] E körülmények között a felügyelet tagjai megbízatásának *de facto* és határozatlan időre történő meghosszabbítása véleményem szerint jogos aggályokat kelthet e szerv előjogainak és feladatainak az igazságszolgáltatási tevékenységre történő nyomásgyakorlás vagy az e tevékenység feletti politikai ellenőrzés eszközeként történő alkalmazását illetően.[23]

40. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell majd végső soron határozatot hoznia erről a kérdésről az e célból szükséges értékelések elvégzését követően. Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy az EUMSZ 267. cikk keretében a Bíróság csak arra jogosult, hogy a Szerződések és az uniós intézmények által alkotott aktusok értelmezéséről döntsön, arra viszont nem, hogy az uniós jog szabályait egy meghatározott ügyre alkalmazza. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében azonban a Bíróság az EUMSZ 267. cikkel bevezetett igazságügyi együttműködés keretében – az iratokban fellelhető tényekből kiindulva – megadhatja a nemzeti bíróságnak az uniós jog értelmezésének azokat az elemeit, amelyek valamely uniós jogi rendelkezés hatásainak értékelése során részére hasznosak lehetnek. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróságnak a felügyelet tagjai megbízatásának meghosszabbításához kapcsolódó kockázatokat a bírák és ügyészek függetlenségének követelményére tekintettel, az alapügyben szóban forgó szabályozásnak mint olyannak, valamint a nemzeti ténybeli és jogi kontextusának a figyelembevételével kell értékelnie.[24]

[19] Lásd ebben az értelemben: 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România" és társai ítélet (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393, 203. pont). Hangsúlyozni kell, hogy az alapügyek eltérnek az ezen ítélet alapjául szolgáló ügytől, amely egy egyszerű, az alkalmazandó jogszabályok által kifejezetten előírt egyéni helyettesítésre vonatkozott anélkül, hogy a kérdést előterjesztő bíróság utalt volna arra, hogy a szóban forgó megbízatás meghosszabbításának hossza hatással lenne a bírák és ügyészek függetlenségének és pártatlanságának követelményére, vagy ezzel kapcsolatban kérdést tett volna fel.

[20] Lásd ebben az értelemben: 2023. május 11-i Inspecția Judiciară ítélet (C-817/21, EU:C:2023:391, 55. pont).

[21] Példaként emlékeztetek arra, hogy az Európai Unió Bírósága alapokmányának 5. cikke szerint „[a] 6. cikk alkalmazásának eseteit kivéve, a bíró a hivatalát utódja hivatalba lépéséig tölti be".

[22] A bolgár alkotmány 132a. cikke.

[23] Lásd analógia útján: 2019. június 24-i Bizottság kontra Lengyelország (A legfelsőbb bíróság függetlensége) ítélet (C-619/18, EU:C:2019:531, 78. pont); 2023. május 11-i Inspecția Judiciară ítélet (C-817/21, EU:C:2023:391, 57. pont).

[24] Lásd analógia útján: 2023. május 11-i Inspecția Judiciară ítélet (C-817/21, EU:C:2023:391, 58. és 59. pont).

41. Ami az alapügyben szóban forgó szabályozást [25] illeti, mivel a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi a Bíróságtól, hogy milyen hatással jár a felügyelet tevékenységeinek a tagjai hivatali idejének lejártát követő folytatása a bírói függetlenség követelményére tekintettel, meg kell vizsgálni, hogy az e szerv szervezetére és működésére irányadó szabályokat úgy alakították-e ki, hogy azok a jogalanyokban ne kelthessen semmilyen jogos kétséget az említett szerv előjogainak és feladatainak az igazságszolgáltatási tevékenységre történő nyomásgyakorlás vagy az e tevékenység feletti politikai ellenőrzés eszközeként történő alkalmazását illetően. E szabályok ugyanis általánosságban közvetlenül érinthetik az említett szerv gyakorlatát, és így megelőzhetik, vagy éppen ellenkezőleg, elősegíthetik az olyan fegyelmi eljárások megindítását, amelyek célja vagy hatása az, hogy nyomást gyakoroljanak azokra, akiknek a feladata az ítélethozatal vagy a tevékenységük feletti politikai ellenőrzés biztosítása. [26]

b) A felügyelet tagjai kinevezésének módjáról és feladatairól

42. Először is nem vitatott, hogy a felügyelet tagjai kinevezésének feltételei a jogalkotó hatalomhoz fűződő közvetlen kapcsolatot mutatnak, mivel e tagokat a képviselők választják kétharmados többséggel. A minősített többségre vonatkozó e követelménynek az a célja, hogy enyhítse a kinevezések, és így a felügyelet átpolitizálódásának kockázatát abban az értelemben, hogy az ilyen többség főszabály szerint a pártérdekeken való túllépést, tehát szakmailag elismert személyek konszenzusos kiválasztását teszi szükségessé. Egy pragmatikusabb megközelítés ahhoz a következtetéshez vezet, hogy a közhivatalt ellátó személyek politikai semlegességét biztosítani hivatott ezen mechanizmus hatékonysága relatív, mivel az egyes országok politikai környezetétől függ.

43. E tekintetben a Bíróság rendelkezésére álló információkból az következik, hogy a felügyelők kinevezési folyamata, a bírói hatalmi ággal szembeni előjogaikkal összekapcsolódva, mind a Jog a Demokráciáért Európai Bizottság (az úgynevezett Velencei Bizottság), mind a Bizottság számára aggodalomra ad okot. [27] Így az előbbi jelzi, hogy bolgár összefüggésben a kétharmados többséget gyakran „kvóták” titkos politikai tárgyalásokon történő elosztásával érik el, ami azt jelenti, hogy végső soron minden felügyelőnek bizonyos politikai kötelezettségei lehetnek az egyik vagy másik párttal szemben. [28] Ami a Bizottságot illeti, az hangsúlyozta a jelöltek kiválasztására vonatkozó eljáráshoz kapcsolódó nehézségeket, a bolgár jogállamiságról szóló 2020. évi jelentésében kiemelve, hogy maga a felügyelet előterjesztett egy, a bíróságok szervezetéről szóló törvény módosítására vonatkozó javaslatot, amely megkövetelte, hogy a vezető felügyelő és a felügyelők személyére a parlamenti képviselők helyett más szervek tegyenek javaslatot, így a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária) teljes ülése és a Varhoven administrativen sad (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Bulgária) teljes ülése, vagy a bírák és ügyészek, illetve a szakmai szervezetek közgyűlése. [29] A 2023. évre vonatkozó jelentésében a Bizottság rámutatott, hogy nem történt előrelépés a felügyelet működésének javítását és a politikai befolyásolás – a bírói testületeknek a felügyelet tagjai kiválasztásába való bevonása révén történő – elkerülését célzó jogalkotási reformok elfogadását illetően.

[25] Hangsúlyozni kell, hogy mind a bolgár kormány, mind a felügyelet egyértelműen jelezte, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozás a felügyelet tagjai hivatali idejének lejárta óta nem változott.

[26] Lásd ebben az értelemben: 2023. május 11-i Inspecția Judiciară ítélet (C-817/21, EU:C:2023:391, 50. és 51. pont).

[27] Észrevételeiben a Bizottság többször hivatkozik a bolgár jogállamiságról szóló éves jelentéseire, valamint a Velencei Bizottság különböző véleményeire.

[28] A Velencei Bizottság véleménye (CDL-AD (2017) 018, 58. pont). Ez utóbbi azt is kifejti, hogy a minősített többség mechanizmusa nem hatékony, ha a kormánypárt már rendelkezik a szükséges számú szavazattal ahhoz, hogy önmagában elérje ezt a többséget.

[29] A Velencei Bizottság véleményében (CDL-AD (2017) 018, 59. pont) azt ajánlja, hogy – a felügyelők politikai semlegességének növelése érdekében – a VSS tanácsai számára biztosítsanak arra vonatkozó jogkört, hogy javasolhassanak bizonyos számú jelöltet a parlament általi kinevezésre.

44. Másodszor, a bolgár alkotmány 132a. cikkének (6) bekezdéséből az következik, hogy a – bejelentések alapján és hivatalból is eljáró – felügyelet feladatköre objektíve igen széles körű.[30] A bolgár bíróságokra vonatkozó számos ellenőrzési mechanizmussal jellemezhető kontextusban a Velencei Bizottság jelzi, hogy a felügyelet előjogait általánosan és pontatlanul határozták meg, és azok gyakran átfedésben vannak a VSS előjogaival, ami a beavatkozás kockázatával, valamint annak kockázatával jár, hogy ez utóbbi szerv tényleges hatalma áthelyeződik az előbbihez. A Velencei Bizottság hangsúlyozza, hogy vizsgálati jogkörén kívül a felügyelet meg tudja szűrni a fegyelmi ügyeket azáltal, hogy a valamely bíró vagy ügyész állítólagos vétkes magatartásával összefüggésben hozzá intézett „figyelmeztetéseket" további intézkedés nélkül lezárja.[31]

c) A külső befolyás veszélyéről

45. Meg kell vizsgálni az alapügyben szóban forgó szabályozás által annak érdekében esetlegesen előírt garanciákat, hogy biztosítsák a felügyelet tagjai külső tényezők – így többek között a törvényhozó és a végrehajtó hatalomnak a felügyelet tagjainak határozatait esetlegesen érintő közvetlen vagy közvetett hatások – általi befolyásolhatatlanságát. Amint az kifejtésre került, a vezető felügyelő és a felügyelők feladataik ellátása során a bolgár alkotmány 132a. cikke értelmében „függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve". Megjegyezhető továbbá, hogy a felügyelet megvizsgálja az igazságszolgáltatás költségvetése tervezetének rá vonatkozó részét, és benyújtja azt a VSS-nek.[32] A bolgár kormány és a felügyelet egyetért abban, hogy nincs olyan jogi mechanizmus, amely bármilyen állami hatalom, különösen a kinevezéseket végző jogalkotó hatalom számára lehetővé tenné, hogy befolyásolja a felügyelet tevékenységeit, és különösen a bírák vagyonnyilatkozatainak ellenőrzésére irányuló tevékenységeket. A bíróságok szervezetéről szóló törvény 57. cikke értelmében az – éves program keretében előirányzott – ellenőrzéseket sorshúzás útján meghatározott csapatok végzik, és a figyelmeztetés alapján végzett ellenőrzések esetében a felügyelőt és az őt segítő szakértőket szintén véletlenszerűen határozzák meg. A kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat fenntartásával úgy tűnik, hogy a felügyelet a bolgár alkotmányos szervezeten belül bizonyos fokú szervezeti, működési és pénzügyi önállósággal rendelkezik, amely megelőzheti a tagjaira gyakorolt közvetlen vagy közvetett politikai befolyást.

46. Rá kell azonban mutatni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság határozataiban szolgáltatott információk szerint a felügyelet tagjai visszahívhatók.[33] A Velencei Bizottság véleménye (CDL-AD(2017) 018, 58–60. pont) említést tesz arról, hogy a nemzeti szabályozás előírja, hogy a felügyelők – a bírákhoz hasonlóan – hivatali idejük lejárta előtt „a hivatali kötelezettségek súlyos vagy rendszeres megsértése, valamint az igazságszolgáltatás presztízsét sértő cselekmények" miatt visszahívhatók. A visszahívásra vonatkozó javaslatot a nemzetgyűlés képviselőinek egyötöde vagy

[30] Amint azt a Velencei Bizottság a véleményében (CDL-AD (2017) 018, 55. pont) összefoglalja, e szerv hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a bíróságok, ügyészségek, bírák és ügyészek tevékenységének gyakorlatilag minden aspektusát vizsgálja, tudniillik a belső szervezetet és a munkarendet, az ítélkezési gyakorlat koherenciáját, a bírák és ügyészek pénzügyi helyzetét, vagyonukat, a magánszférában tanúsított magatartásukat.

[31] A Velencei Bizottság véleménye (CDL-AD (2017) 018, 54., 61–66. pont). Kifejtésre kerül, hogy a VSS értékelései és a felügyelet ellenőrzései gyakorlatilag ugyanazokra az elemekre vonatkoznak, és nem képezik egységes, egymást követő szakaszokból álló eljárás részét. Átfedés van a vizsgálatok, az értékelések és a fegyelmi eljárások között, amely helyzet indokolja a jogszabályok felülvizsgálatát annak érdekében, hogy a felügyelet hatásköre ne sértse a VSS alkotmányos megbízatását.

[32] A bíróságok szervezetéről szóló törvény 54. cikke.

[33] A bolgár alkotmány 132a. cikkének (10) bekezdése.

a VSS teljes ülése nyújthatja be. Bár e szabályozás értelmezhető úgy, hogy a végleges döntést a bolgár nemzetgyűlésre bízza, a Velencei Bizottság úgy ítéli meg, hogy az ilyen döntésnek a VSS hatáskörébe kellene tartoznia.[34]

d) A hatáskörrel való visszaélés kockázatáról

47. Figyelembe kell venni az alapügyben szóban forgó szabályozás által annak érdekében esetlegesen előírt garanciákat, hogy megelőzhető legyen a hatáskörrel való visszaélésnek a felügyelet tagjai részéről való bekövetkezte vagy fenmaradása.[35] E tekintetben a felügyelet bizonyos intézményi önállóságának előzetes megállapítása – függetlenül attól, hogy az a közvetlen vagy közvetett befolyással szembeni védelem szempontjából pozitív-e – ezen szerv jellegére, feladatkörének terjedelmére és előjogaira figyelemmel szükségessé teszi a tevékenységeinek keretek közé szorítását.

48. A Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozás értelmében a felügyeletet átláthatósági kötelezettség terheli,[36] ami pedig közelebbről a bírák vagyonának ellenőrzésére irányuló tevékenységet illeti, úgy tűnik – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat fenntartásával –, hogy annak gyakorlását több rendelkezés szabályozza. A nemzeti szabályozás arra kötelezi a felügyeletet, hogy honlapján tegye közzé valamennyi bíró és ügyész nyilatkozatát, valamint azon személyek listáját, akik az előírt határidőn belül nem nyújtották be a nyilatkozatukat, és ezt a listát azon naptári év végén, amelyre vonatkozik, el kell távolítani a honlapról.[37] Ami a feddhetetlenségre és az összeférhetetlenség esetleges fennállására vonatkozó ellenőrzéseket illeti, a bírák vagyonnyilatkozatainak ellenőrzésére irányuló eljárást hat hónapos határidőn belül kell lezárni. Bár a felügyelet ténylegesen hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a hatáskörrel rendelkező bíróságtól a bírák és ügyészek vagyoni eszközeire és bankszámlamozgásaira vonatkozó információk megszerzése érdekében kérje a banktitok kiadását, ez abban az esetben van így, ha ez utóbbiak megtagadták az ezen adatokhoz való hozzáférés biztosítását, és a törvény kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az ellenőrzést a bejelentett tényeknek a megszerzett információkkal való összevetése révén kell elvégezni.[38]

49. Ugyanakkor a Velencei Bizottság egyrészről sajnálatát fejezte ki az ellenőrzések lefolytatására és a felügyelet előjogaira vonatkozó szabályozás pontosságának hiányát illetően, amely – amint azt megállapításra került – a VSS hatásköreivel való átfedéshez vezet, és másrészről azt ajánlotta, hogy a felügyelők vizsgálati jogkörei ne legyenek korlátlanok, hanem tartozzanak valamely független hatóság, például a VSS általi felügyelet alá.[39] A Velencei Bizottság kifejezetten hangsúlyozta a

[34] A 2020. július 16-i Governo della Repubblica italiana (Az olasz békebírák jogállása) ítéletben (C-658/18, EU:C:2020:572, 48. és 49. pont) a Bíróság kimondta, hogy az elmozdíthatatlanság elve, amelynek döntő jelentőségét hangsúlyozni kell, megköveteli többek között, hogy a bírák hivatalban maradhassanak mindaddig, amíg nem érik el a kötelező nyugdíjkorhatárt, vagy a megbízatásuk lejártáig, ha az határozott időre szól. Ezen, nem teljesen abszolút jellegű elv alól kizárólag akkor lehet kivételt tenni, ha jogszerű és kényszerítő indokok igazolják, tiszteletben tartva az arányosság elvét. A Bíróság továbbá úgy ítélte meg, hogy az elmozdíthatatlanság megköveteli, hogy a valamely bíróság tagjainak elmozdítását külön szabályozás határozza meg, olyan garanciákat nyújtó, kifejezett jogszabályi rendelkezések útján, amelyek meghaladják a közigazgatási jog és a munkajog visszaélésszerű visszahívás esetén alkalmazandó általános szabályai szerinti garanciákat. Bár az elmozdíthatatlanság elvére nem lehet hivatkozni, ez az érvelés mindazonáltal követhető lehet egy olyan alkotmányos szerv tagjai tekintetében, amelynek tevékenysége az igazságszolgáltatás gyakorlásához és integritásához kapcsolódik.

[35] Lásd analógia útján: 2023. május 11-i Inspecția Judiciară ítélet (C-817/21, EU:C:2023:391, 60. pont).

[36] E szervnek éves tevékenységi jelentést kell benyújtania, amelyet a VSS teljes ülése elé terjeszt, és nyilvános információkat kell szolgáltatnia tevékenységéről, többek között azáltal, hogy éves tevékenységi jelentését közzéteszi a honlapján (az alkotmány 132a. cikkének (8) és (9) bekezdése, valamint a bíróságok szervezetéről szóló törvény 54. cikkének (12) és (14) bekezdése).

[37] A bíróságok szervezetéről szóló törvény 175c. cikke.

[38] A bíróságok szervezetéről szóló törvény 175e. cikkének (6) bekezdése és 175f. cikkének (1) bekezdése. Az így megszerzett információkat a felügyelet tájékoztatása szerint nem teszik közzé, és a felügyelet tagjait mindemellett a személyes adatok védelméről szóló törvény 20. cikke értelmében titoktartási kötelezettség terheli.

[39] A Velencei Bizottság véleménye (CDL-AD (2017) 018, 61–72. pont).

vezető felügyelő fontos szerepét, aki a vizsgálati eljárást meghatározó határozatot hoz, valamint a felügyelet működésére vonatkozó átfogó szervezeti és módszertani iránymutatást nyújt, vagyis általános jellegű szabályok elfogadására vonatkozó hatáskörrel rendelkezik, amelyet a Velencei Bizottság javaslata szerint más szervhez kellene telepíteni. A Velencei Bizottság hangsúlyozza, hogy a vezető felügyelő jogosult arra, hogy a bírákkal szemben magánszemélyek által benyújtott panaszok alapján az évente tervezett ellenőrzéseken felüli rendkívüli ellenőrzéseket rendeljen el, valamint, hogy meghatározza azok tárgyát és a rájuk vonatkozó határidőket. Ezenkívül a vezető felügyelő konkrét esetekben „ellenőrizheti a felügyelők tevékenységét”, és úgy tűnik – aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata –, hogy fellebbviteli szervet jelent a felügyelők vonatkozásában, arra vonatkozó hatáskörrel, hogy az ellenőrzött bíró hozzá intézett kifogásai nyomán megváltoztassa vagy módosítsa a „felügyeleti jelentéseket”. [40]

50. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a jelentős jogköröknek a vizsgálatok és a fegyelmi eljárás lefolytatásában való részvételre hatáskörrel rendelkező szerv vezetője kezében történő koncentrációja – mivel a gyakorlatban a figyelmeztetések kivizsgálásának további intézkedés nélkül megszüntetése révén széles mérlegelési jogkört biztosít számára a tekintetben, hogy a bírákkal szemben sor kerül-e fegyelmi eljárásra – megkönnyítheti e vezető számára a bírák fegyelmi rendszerének a bírák tevékenységének befolyásolására való felhasználását. Ennélfogva az olyan szabályozás, amely e szerv vezetője számára olyan jogköröket biztosít, mint amelyeket az alapügyben szóban forgó szabályozás a vezető felügyelőre ruház, jogos kételyt kelthet a jogalanyokban az említett szerv előjogainak és feladatainak az igazságszolgáltatási tevékenységre történő nyomásgyakorlás vagy az e tevékenység feletti politikai ellenőrzés eszközeként történő alkalmazását illetően. [41]

51. A felügyelet tevékenységei korlátok közé szorításának kérdése magában foglalja annak vizsgálatát, hogy fennállnak-e az érintett bírák és ügyészek hatékony bírói jogvédelmének esetleges garanciái. A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó, a banktitok kiadására irányuló eljárás nem kontradiktórius jellegű, a hatáskörrel rendelkező bíróság által végzett felülvizsgálat legalábbis korlátozott, és határozata ellen nincs helye jogorvoslatnak. [42] Mindazonáltal megjegyzendő, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok a bíróságok szervezetéről szóló törvény 175h. cikkére hivatkoznak, amely az érintett személyek számára biztosítja annak lehetőségét, hogy írásbeli magyarázatokkal és bizonyítékokkal szolgáljanak a bejelentett tényeknek a felügyelet általi, az e személyek bankszámláinak egyenlegére és az e számlákon történő pénzmozgásokra vonatkozó adatok közlését követő ellenőrzése során. A Velencei Bizottság megjegyzi, hogy a vizsgálat eredményét írásba foglalják és megküldik az érintett bírónak, aki kifogásokat nyújthat be a vezető felügyelőhöz, akinek pedig indokolással ellátott választ kell adnia. [43]

e) A felügyelet gyakorlatáról

52. A kérdést előterjesztő bíróság azt is megalapozottan figyelembe veheti, ahogyan ez a szerv az alkotmányos feladatát betölti, és ahogyan számos hatáskörét gyakorolja, különösen, hogy – a tagjai hivatali idejének lejárta óta – oly módon jár-e el, amely megkérdőjelezheti a jogalkotó és a végrehajtó hatalommal szembeni függetlenségét. [44]

[40] A Velencei Bizottság véleménye (CDL-AD (2017) 018, 69., 70. és 73. pont).

[41] Lásd ebben az értelemben: 2023. május 11-i Inspecția Judiciară ítélet (C-817/21, EU:C:2023:391, 56. és 57. pont).

[42] A hitelintézetekről szóló törvény 62. cikkének (7) bekezdése.

[43] A Velencei Bizottság véleménye (CDL-AD (2017) 018, 73. pont).

[44] Lásd ebben az értelemben: 2019. november 19-i A. K. és társai (A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége) ítélet (C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 144. pont).

53. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által a felügyelet tevékenységeivel kapcsolatban hivatkozott egyetlen incidens arra vonatkozik, hogy 2019-ben szabálytalanul közzétették a honlapján több bíró és ügyész személyes adatait, amit követően e szervvel szemben bírságot szabtak ki. Azonkívül, hogy ez a szóban forgó megbízatások meghosszabbítását megelőzően következett be, ez nem elemezhető a végrehajtó vagy jogalkotó hatalom közvetlen vagy közvetett külső befolyásának szemléltetéseként, illetve a felügyelet tagjai részéről a hatáskörrel való olyan visszaélés bekövetkezteként vagy fennmaradásaként, amelynek célja vagy hatása az, hogy nyomást gyakoroljanak azokra, akiknek a feladata az ítélethozatal vagy a tevékenységük feletti politikai ellenőrzés biztosítása. A kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatása szerint ugyanis a kifogásolt közzététel a felügyelet egy alkalmazottjának egyéni mulasztásából eredt, aki nem a vezető felügyelő és nem is felügyelő, és az adatok előzetes anonimizálását elmulasztó szóban forgó személyt emiatt elbocsátották.

f) A megbízatások meghosszabbításának időtartamáról

54. A nemzeti ténybeli és jogi kontextus releváns elemei között, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróságnak figyelembe kell vennie, szerepel a megbízatások meghosszabbításának időtartama, amely a jelen esetben a kérdést előterjesztő bírósághoz fordulás időpontjában több mint három évet tett ki. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság azon állítására válaszul, amely szerint a felügyelet „határozatlan id[eig]" továbbra is ellátja feladatait, a bolgár kormány és a felügyelet emlékeztetett arra, hogy a Konstitutsionen sad (alkotmánybíróság) 2022. évi ítéletében egyértelműen jelezte, hogy a felügyelet feladatai ellátásának időtartama egy bizonytalan jövőbeli esemény bekövetkezésétől függ, tudniillik „amíg a nemzetgyűlés meg nem választ egy vezető felügyelőt, illetve felügyelőket".

55. Nem vitatott, hogy a felügyelet tagjai megbízatásuk lejártát követően továbbra is ellátják feladataikat, mivel a nemzetgyűlés 2020-ban nem tudta megválasztani utódjaikat. Márpedig a Bírósághoz benyújtott iratok nem tartalmaznak egyetlen olyan elemet sem, amelynek alapján úgy lehetne tekinteni, hogy ezt a helyzetet a többé-kevésbé közeli jövőben orvosolni fogják. Azon kívül, hogy nincs olyan, a patthelyzetek kialakulását megelőző jogszabályi mechanizmus, amely a szükséges minősített többség csökkentésében vagy a kinevezési hatáskör semleges szervre való átruházásában állna, fontos megjegyezni, hogy nem kevesebb mint öt másik független felügyeleti hatóság működik szintén lejárt megbízatás alapján.[45] Úgy tűnik tehát – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat fenntartásával –, hogy a felügyelők feladatai megbízatásuk lejártát követő ellátásának időtartama egy meghatározott időponttal nem rendelkező jövőbeli esemény bekövetkezésétől függ, aminek alapján az e megbízatások meghosszabbításának időtartama határozatlannak minősíthető. Márpedig, noha a felügyelet tevékenységeinek a kinevezési folyamatban kialakult patthelyzet nyomán ugyanilyen időtartamra történő felfüggesztése vitathatatlanul aggasztó, a tagjai megbízatásának határozatlan időre történő meghosszabbítása is az.

56. Számomra ugyanis úgy tűnik, hogy a felügyelői pozícióra jelöltek kiválasztásával, az érintettek kinevezésének módjával, a parlamenti képviselők egyötöde általi lehetséges visszahívásával, a felügyelet és a VSS hatáskörei közötti, az alkalmazandó szabályozás pontatlansága miatt átfedéssel, valamint a vezető felügyelő jogköreinek terjedelmével kapcsolatos, fent említett jogos aggályokat tovább súlyosbítja az a tény, hogy a felügyelet tagjai tevékenységüket 2020. január vagy

[45] Lásd a Bizottságnak a bolgár jogállamiságról szóló 2022. évi, valamint 2023. évi jelentését. Érdemes kiemelni, hogy hasonló helyzet állt elő a korábbi vezető felügyelő esetében, akinek a megbízatása ténylegesen két évvel hosszabbodott meg, és emlékeztetni arra, hogy a felügyelet összetételének módosításával kapcsolatos jogszabályi vagy alkotmányos módosítások a puszta gondolkodási szakaszban maradtak.

február óta lejárt megbízatások alapján folytatják.[46] Függetlenül attól, hogy a Bírósághoz benyújtott iratokban nincs konkrét példa ellenőrzésre vagy fegyelmi eljárásra irányuló olyan javaslatra, amely miatt külső befolyástól vagy a felügyelet általi hatáskörrel való visszaéléstől lehetne tartani, egy ilyen szerv működésének pontos és biztos időbeli korlát nélküli fenntartása csak növeli az ilyen esemény bekövetkezésének kockázatát.[47]

57. A felügyelet tagjai egyéni helyzetének alakulását övező bizonytalanságon túl az érintettek megbízatásának *a priori* határozatlan időre történő meghosszabbítása anélkül, hogy arra irányuló törekvéseket lehetne azonosítani, amelyek alkalmasak lennének az e szerv megújítási folyamatát érintő patthelyzet rövid időn belüli kiküszöbölésére, ahhoz vezet, hogy az e szervre irányadó alkotmányos rendelkezés értelmét veszti, és a felügyelet összetételére és működésére tekintettel jogos kétségeket ébreszthet a jogalanyokban e szerv külső tényezők, különösen a jogalkotó hatalom közvetlen vagy közvetett hatásai általi befolyásolhatatlanságát, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességét illetően, következésképpen pedig e szerv függetlensége vagy pártatlansága látszatának a hiányához vezethet, amely sértheti azt a bizalmat, amelyet egy demokratikus társadalomban az igazságszolgáltatásnak az említett jogalanyokban kell keltenie.[48] Ilyen helyzetben nem tekinthető úgy, hogy a felügyelet a részrehajlás legcsekélyebb gyanújától mentesen működhet.[49]

58. Egy, a felügyelethez hasonló szerv tagjai megbízatásának meghosszabbítása véleményem szerint csak kivételes és átmeneti jelleggel fogadható el, ami azt feltételezi, hogy a lehető leggyorsabban vissza kell térni a rendes állapothoz, és így aligha egyeztethető össze a folytonosság elvének szigorú alkalmazásával, amely nem vezethet egy lejárt és a jelen esetben azonnal nem megújítható megbízatás végtelen meghosszabbításának lehetőségéhez, mivel ellenkező esetben sérülne az arányosság elve. A felügyelet tagjai megbízatásának több mint három évvel történő, bizonyított meghosszabbítása – a kinevezési eljárást érintő patthelyzet rövid időn belüli kiküszöbölésére való ésszerű kilátások nélkül – nem kivételes és átmeneti jellegű. Végül hozzáteszem, hogy a funkcionális *status quo* egyáltalán nem olyan jellegű, amely növelné a mulasztó politikai hatalom felelősségérzetét, amely hatalom adott esetben a kompatibilis politikai kötődésű személyeket kívánja tisztségükben tartani, és elkerülni a felügyeletnek a jelöltek nyitottabb kiválasztási módja alapján történő megújítását.

59. A fenti megfontolásokra tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a nemzeti ítélkezési gyakorlat által értelmezett olyan szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy valamely szervnek a parlament által – előre meghatározott, egymást követően nem megújítható hivatali időre – választott és a bírák és ügyészek tevékenységeinek és feddhetetlenségének ellenőrzésére, valamint velük szembeni fegyelmi eljárás megindítására vonatkozó javaslat megtételére jogosult tagjai feladataikat *de facto* a hivatali idejük lejártát követően határozatlan ideig a továbbiakban is ellássák, anélkül, hogy olyan lépésekre irányuló törekvéseket lehetne tapasztalni, amelyek

[46] Lényegében erre mutat rá a Bizottság a bolgár jogállamiságról szóló 2022. évi jelentésben, összekapcsolva e megállapítását a VSS működésével és összetételével kapcsolatos aggályok fokozódására vonatkozó megállapításokkal, többek között a fegyelmi eljárások keretében is.

[47] A 2014. április 8-i Bizottság kontra Magyarország ítéletben (C-288/12, EU:C:2014:237, 52. és 53. pont) a felügyelő hatóság megbízatását a megbízatási idő lejárta előtt megszüntető nemzeti szabályozás kapcsán a Bíróság megállapította, hogy a funkcionális függetlenség önmagában nem elegendő ahhoz, hogy a felügyelő hatóságok védve legyenek bármilyen külső befolyástól, valamint, hogy önmagában az a kockázat, hogy az adatkezelést ellenőrző hatóságok döntéseire az őket felügyelő állami hatóságok politikai befolyást gyakorolhatnak, már elegendő akadályát jelenti annak, hogy az előbbiek független módon láthassák el feladatkörüket.

[48] Lásd ebben az értelemben: 2019. november 19-i A. K. és társai (A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége) ítélet (C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 153. pont).

[49] Lásd analógia útján: 2014. április 8-i Bizottság kontra Magyarország ítélet (C-288/12, EU:C:2014:237, 55. pont).

alkalmasak az e szerv tagságának megújítására irányuló folyamat akadályainak rövid időn belüli kiküszöbölésére,, amennyiben e szabályozást nem úgy alakították ki, hogy az a jogalanyokban semmilyen jogos kétséget ne keltsen e szerv előjogainak és feladatköreinek olyan érvényesítését illetően, amely az e bírák és ügyészek tevékenységére történő nyomásgyakorláshoz vagy e tevékenység politikai ellenőrzéséhez szolgál eszközül.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésről

60. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés annak meghatározására kéri fel a Bíróságot, hogy az a bíróság, amely hozzáférést tesz lehetővé egy állami hatóság számára a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik számlaegyenlegére vonatkozó személyes adatokhoz, dönt-e a személyes adatok kezelésének céljairól vagy eszközeiről, és ezért a GDPR 4. cikkének 7. pontja értelmében vett „adatkezelőnek" minősíthető-e.

61. E kérdés megválaszolásához fel kell vázolni a személyes adatokra vonatkozó, az alapeljárásban szóban forgó „adatkezelési" művelet körvonalait és helyét. [50]

62. E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az „adatkezelés" fogalma magában foglal a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely műveletet, így többek között a „gyűjtés[t]", a „betekintés[t]", a „felhasználás[t]" és a „közlés[t] továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján". Ezenkívül a személyes adatok kezelése egy vagy több műveletből állhat, amelyek mindegyike különböző, esetlegesen személyesadat-kezelést tartalmazó szakaszra irányul. [51]

63. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből kitűnik, hogy az igazságügyi hatóság engedélyezi, hogy valamely bank a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik számláira és betéteire vonatkozó információkat közöljön a felügyelettel. Ezeket az információkat, amelyeket a bank őrzött, ezt követően a felügyelet összegyűjti, azokba betekint és azokat felhasználja az esetleges összeférhetetlenség feltárása céljából. Ebből következik, hogy a banktitok körébe tartozó információknak valamely igazságügyi hatóság általi rendelkezésre bocsátása adatkezelési műveletnek minősül, amely – egymást követően – a bankot, az igazságügyi hatóságot és a felügyeletet érintő, több szakaszból álló folyamat részét képezi.

64. Ennek megállapítását követően meg kell határozni, hogy a bíróság, amely ezt a hozzáférhetővé tételt engedélyezi, a GDPR 4. cikkének 7. pontja értelmében vett „adatkezelőnek" minősíthető-e.

65. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a GDPR által követett, a rendelet 1. cikkéből, valamint (1) és (10) preambulumbekezdéséből következő célkitűzés többek között arra irányul, hogy biztosítsa a természetes személyek alapvető jogainak és szabadságainak, különösen a magánélet tiszteletben tartásához való jognak a magas szintű védelmét a személyes adatok kezelése tekintetében, amelyet a Charta 8. cikkének (1) bekezdése és az EUMSZ 16. cikk

[50] Pontosítani kell, hogy az „adatkezelő" fogalma feltételezi a személyes adatok „adatkezelését". Lásd ebben az értelemben: 2024. január 11-i État belge (Hivatalos lap által kezelt adatok) ítélet (C-231/22, EU:C:2024:7, 26. pont).

[51] 2019. július 29-i Fashion ID ítélet (C-40/17, EU:C:2019:629, 72. pont). A teljesség kedvéért emlékeztetnék arra, hogy ez az ítélet a személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1995. L 281., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.) 2. cikkének b) pontjában meghatározott „feldolgozás" [helyesen: „kezelés"] fogalmának értelmezésére vonatkozik. Bár az említett irányelv már nem hatályos, és helyébe a GDPR lépett, a Bíróság által adott értelmezés továbbra is releváns az utóbbi alkalmazása szempontjából. E fogalom meghatározása ugyanis – kisebb formai módosításoktól eltekintve – mindkét jogi aktusban azonos.

(1) bekezdése rögzít. Ennek érdekében az uniós jogalkotó az „adatkezelő” fogalmának tág meghatározását fogadta el,[52] amelynek célja, hogy az érintetteknek hatékony és teljes védelmet biztosítson.[53]

66. Az „adatkezelő” fogalma szorosan kapcsolódik a személyes adatok kezelése fölött valamely személy vagy szervezet által gyakorolt ellenőrzéshez.[54] Közelebbről, a GDPR 4. cikkének 7. pontja úgy határozza meg az „adatkezelő[t]”, mint az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit önállóan vagy másokkal együtt meghatározza.[55] E cikk azt is kimondja, hogy ha az adatkezelés céljait és eszközeit többek között a tagállami jog határozza meg, az adatkezelőt vagy az adatkezelő kijelölésére vonatkozó különös szempontokat ez a jog is meghatározhatja.

67. E cikk szövegéből tehát az következik, hogy az adatkezelő azonosítása két módszeren alapul. Azt kell ugyanis megvizsgálni, hogy valamely jogi személy vagy szervezet önállóan vagy másokkal együtt határozza-e meg a szóban forgó adatkezelés céljait és eszközeit, vagy azokat a nemzeti jog határozza-e meg.

68. Amennyiben az adatkezelés céljait és eszközeit ily módon a nemzeti jog határozza meg, a legújabb ítélkezési gyakorlat szerint meg kell vizsgálni, hogy e jog kijelöli-e az adatkezelőt, vagy meghatározza-e a kijelölésére vonatkozó különös szempontokat. Az adatkezelő nemzeti jog általi kijelölése nem csupán kifejezett, hanem hallgatólagos is lehet. Ez utóbbi esetben azonban szükséges, hogy e meghatározás kellő bizonyossággal következzen az érintett személy vagy szervezet szerepéből, feladataiból és hatásköreiből.[56]

69. A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből kitűnik, hogy a bolgár alkotmány 132a. cikkének (6) bekezdése értelmében a felügyelet feladata többek között a bírák és ügyészek feddhetetlenségére és összeférhetetlenségére vonatkozó ellenőrzések lefolytatása. Ennek keretében a bíróságok szervezetéről szóló törvénynek[57] megfelelően ellenőrzi a bírák és ügyészek által hozzá benyújtandó vagyon- és érdekeltségi nyilatkozatokat. A felügyelet ezeket a nyilatkozatokat közzéteszi a honlapján, és azokat egy nyilvános elektronikus nyilvántartásban

[52] 2022. február 24-i Valsts ieņēmumu dienests (Személyes adatok adóügyi célból történő kezelése) ítélet (C-175/20, EU:C:2022:124, 35. pont).

[53] 2024. március 7-i IAB Europe ítélet (C-604/22, EU:C:2024:214, 53–55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[54] Lásd ezzel kapcsolatban: az adatkezelő és az adatfeldolgozó GDPR szerinti fogalmáról szóló 07/2020. sz., 2021. július 7-én elfogadott iránymutatás, elérhető a következő internetcímen: https://edpb.europa.eu/system/files/2023-10/edpb_guidelines_202007_controllerprocessor_final_hu.pdf, 20. pont, amely szerint „[a]z adatkezelő fogalm[a] […] az adatkezelőnek a *döntéshozatali jogkör gyakorlása* révén az adatkezelésre gyakorolt *befolyására* utal. Az adatkezelő olyan szerv, amely *meghatározza* az adatkezelés egyes kulcsfontosságú elemeit.”

[55] A „célok” kifejezés a személyes adatok kezelésének „miértjére”, vagyis az adatkezelés okaira és az általa követett célokra utal. Az „eszköz” kifejezés az adatkezelés „mikéntjére” utal, vagyis az adatkezelés módjára. Az adatkezelés eszközei tehát magukban foglalják annak technikai és szervezeti elemeit, így például a személyes adatok tárolását, hozzáférhetőségét és megőrzésének időtartamát. Lásd ezzel kapcsolatban: Bygrave, L. A., és Tosoni, L., „Article 4(7). Controller” in: Kuner, C., Bygrave, L. A., Docksey, C., és Drechsler, L. (szerk.), *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*, Oxford University Press, Oxford, 2020, 150. o.

[56] 2024. január 11-i État belge (Hivatalos lap által kezelt adatok) ítélet (C-231/22, EU:C:2024:7, 29. és 30. pont). Lásd még: az adatkezelő és az adatfeldolgozó GDPR szerinti fogalmáról szóló 07/2020. sz., 2021. július 7-én elfogadott iránymutatás 24. pontja, amely szerint „[á]ltalánosságban […] ahelyett, hogy közvetlenül kinevezné az adatkezelőt vagy meghatározná a kinevezésének feltételeit, a törvény bizonyos adatok gyűjtésére és kezelésére irányuló feladatot állapít meg, vagy arra adott személyt kötelez. Ezekben az esetekben az adatkezelés célját gyakran a törvény határozza meg. Az adatkezelő rendszerint a törvény által e cél, e közfeladat megvalósítására kijelölt személy lesz”.

[57] A bíróságok szervezetéről szóló törvény 54. cikkének 8. pontjára, 175a. cikkének (1) bekezdésére és 175b. cikkének (4) bekezdésére hivatkozom.

megőrzi.[58] Egyébiránt a személyes adatok védelméről szóló törvény 20. cikkéből kitűnik, hogy a felügyelet tagjai nem tehetik hozzáférhetővé azokat a törvény által védett titkok körébe tartozó információkat, amelyekről tevékenységük gyakorlása során szereztek tudomást.

70. Feladatának teljesítése érdekében a felügyelet kérheti a bankoktól a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik számláira és betéteire vonatkozó információk közlését. A kérdést előterjesztő bíróság előtti eljárás ebbe a keretbe illeszkedik. Ha ugyanis az érintett személyek nem járultak hozzá e közléshez, a felügyelet a bíróságok szervezetéről szóló törvény 175e. cikkének (6) bekezdése és a hitelintézetekről szóló törvény 62. cikkének (6) bekezdése alapján kérheti a rayonen sadtól (kerületi bíróság), hogy rendelje el a banktitok körébe tartozó adatok bank általi közlését.

71. Ez utóbbi törvény 62. cikkének (7) bekezdése szerint e bíróság legkésőbb e kérelem kézhezvételétől számított 24 órán belül határoz, meghatározva azt az időtartamot, amelyre a banktitok körébe tartozó adatok vonatkoznak. A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkból,[59] valamint a bolgár kormány által benyújtott észrevételekből[60] kitűnik, hogy a rayonen sad (kerületi bíróság) annak vizsgálatára szorítkozik egyrészt, hogy a kérelem a hitelintézetekről szóló törvény 62. cikkének (6) bekezdésében említett hatóságtól vagy állami szervtől származik-e, másrészt pedig, hogy azon személyek, akiknek a számláira a banktitok kiadása iránti kérelem vonatkozik, a bíróságok szervezetéről szóló törvény értelmében vett nyilatkozattételi kötelezettség hatálya alá tartoznak-e.

72. Ebből az ismertetésből az következik, hogy a bolgár jog által bevezetett eljárás keretében a rayonen sad (kerületi bíróság) – amint azt a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza – csak formai ellenőrzést gyakorol a banktitok körébe tartozó információk hozzáférhetővé tételére vonatkozóan a felügyelet által hozzá benyújtott kérelmek tekintetében.

73. E tekintetben megjegyzem, hogy e bíróságnak, amely a felügyelet kezdeményezésére jár el, ezekről a kérelmekről különösen rövid határidőn belül kell határoznia, anélkül hogy értékelhetné mind e hozzáférhetővé tételnek az összeférhetetlenség eseteinek feltárására irányuló célra tekintettel fennálló relevanciáját, mind pedig ezen adatok rendelkezésre bocsátásának módjait és ezen adatoknak a felügyelet általi, ezt követő felhasználását. Egyébiránt ezeket az információkat a bank közvetlenül a felügyelettel közli, amelynek biztosítania kell azok bizalmas kezelését. E hatóság megvizsgálja a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik számláit annak érdekében, hogy ellenőrizze vagyonukat, és a bolgár alkotmány által ráruházott feladatnak megfelelően ellenőrizze a bírák és ügyészek feddhetetlenségét, valamint az összeférhetetlenség esetleges fennállását.

74. Ezekből az elemekből azt a következtetést vonom le, hogy a bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy meghatározza a banktitok körébe tartozó személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit.

75. Ezzel szemben nyilvánvaló, hogy a bolgár jog – legalábbis hallgatólagosan – meghatározta ezen adatok kezelésének céljait és eszközeit, és a felügyeletet ezen adatkezelés tekintetében a GDPR 4. cikkének 7. pontja értelmében vett adatkezelőként jelölte ki.

[58] Ezeket a követelményeket a bíróságok szervezetéről szóló törvény 175c. cikkének (6) bekezdése és 175d. cikkének (1) bekezdése tartalmazza.

[59] Lásd a C-332/23. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem 63. pontját.

[60] Lásd ezen észrevételek 26. pontját.

76. Ezzel összefüggésben az adatkezelés céljainak és eszközeinek e meghatározásából az következik, hogy – a nemzeti jog által a bíróságra ruházott szerepet, feladatot és hatásköröket figyelembe véve – a bolgár jogalkotó a bíróságot, amely engedélyezi ezen információknak a felügyelettel történő közlését, nem jelölte ki az ilyen felelősség gyakorlására. Végeredményben számomra úgy tűnik, hogy önmagában az a körülmény, hogy az említett információk közlése bíróság által megadott engedélytől függ, nem elegendő ahhoz, hogy e bíróság ezen adatok „adatkezelőjének” minősüljön. A fenti körülményekből ugyanis az következik, hogy ezen engedélynek csak az a célja, hogy lehetővé tegye a felügyelet számára a bank által vele közölt személyes adatoknak a – bolgár jog által meghatározott céloknak és eszközöknek megfelelően történő – kezelését.

77. Mindezen körülmények fényében számomra úgy tűnik, hogy az a bíróság, amely – csupán azzal a feltétellel, hogy előzetesen ellenőriznie kell, hogy ezt a kérelmet állami hatóság nyújtotta-e be, továbbá, hogy az a vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség hatálya alá tartozó személyekre vonatkozik-e – egy állami hatóság számára hozzáférést biztosít a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik bankszámlaegyenlegéhez, a nemzeti jog által ráruházott szerepre, feladatokra és hatáskörre tekintettel e személyes adatok vonatkozásában nem minősíthető a GDPR 4. cikkének 7. pontja értelmében vett adatkezelőnek.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdésről

78. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett hatodik kérdést a Bíróság által a harmadik és a negyedik kérdésre adandó választól függetlenül teszik fel. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a GDPR 79. cikkének (1) bekezdése, a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezve, arra kötelezi-e a személyes adatok hozzáférhetővé tétele iránti, valamely állami hatóság által előterjesztett kérelemről határozó igazságügyi hatóságot, hogy hivatalból jogvédelmet biztosítson azon személyek számára, akiknek az adatairól szó van, oly módon, hogy e hatóságtól – amely a múltban közismerten megsértette a személyes adatok védelmét – tájékoztatást kér a GDPR 33. cikke (3) bekezdésének d) pontja alapján hozott intézkedésekről és azok tényleges alkalmazásáról.

79. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az előtte folytatott eljárás nem kontradiktórius, mivel a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik bankszámlaegyenlegének hozzáférhetővé tétele iránti kérelemmel érintett személyek félként nem vesznek részt ebben az eljárásban.[61] Úgy véli, hogy ha – amint azt a bolgár jog előírja – e kérelmek tisztán formai vizsgálatára kellene szorítkoznia, az érintetteket megfosztanák a GDPR 79. cikkének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdésében biztosított hatékony bírósági jogorvoslathoz való jogtól.

80. Ebből következik, hogy ezen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolásához meg kell határozni, hogy e rendelkezések kötelezik-e az ilyen eljárás keretében határozó bíróságot arra, hogy hivatalból vizsgálja meg azon intézkedések elégséges voltát, amelyek célja a hozzáférhetővé tenni kért személyes adatok biztonsága bármilyen későbbi megsértésének megelőzése.

81. Véleményem szerint a GDPR 79. cikke (1) bekezdése rendelkezéseinek tárgyából az következik, hogy az e kérdésre adandó válasz csak nemleges lehet.

[61] Pontosítani kell továbbá, hogy a hitelintézetekről szóló törvény 62. cikkének (7) bekezdése szerint a rayonen sad (kerületi bíróság) határozatával szemben nincs helye jogorvoslatnak.

82. E tekintetben számomra úgy tűnik, hogy a banktitok körébe tartozó információk biztonságával kapcsolatos, a kérdést előterjesztő bíróság által felvetett problematikát az adatkezelőt terhelő kötelezettségek alapján kell vizsgálni, amelyek lényeges jellemzőit fel kell idézni.

83. Elsősorban az adatkezelő köteles megelőzni a személyes adatok biztonságának bármely megsértését. Pontosabban a GDPR 5. cikkének (2) bekezdése értelmében az adatkezelő felelős az ezen adatok kezelésére vonatkozó, az e cikk (1) bekezdésében rögzített elveknek való megfelelésért, továbbá képesnek kell lennie az azoknak való megfelelés igazolására. Közelebbről, az adatkezelőnek – az e rendelet 5. cikke (1) bekezdésének f) pontjában foglalt, a személyes adatok integritása és bizalmas jellege elvének megfelelően – az ilyen adatok kezelését úgy kell végeznie, hogy megfelelő technikai vagy szervezési intézkedések révén biztosítva legyen azok megfelelő biztonsága. Az említett rendelet 32. cikkének (1) bekezdése szerint ezeknek az intézkedéseknek az adatkezelés jelentette kockázat mértékének megfelelő szintű adatbiztonságot kell garantálniuk.

84. Másodsorban, az adatkezelő köteles reagálni a személyes adatok biztonságának bármely megsértésére. E tekintetben a GDPR 33. cikkének (1) bekezdése arra kötelezi ezen adatkezelőt, hogy a szóban forgó incidenst bejelentse az illetékes felügyeleti hatóságnak, e cikk (3) bekezdése d) pontjának megfelelően ismertetve az általa az incidens orvoslására tervezett intézkedéseket, beleértve adott esetben az incidensből eredő esetleges hátrányos következmények enyhítését célzó intézkedéseket is.

85. E rendelkezések összefüggésében kell megvizsgálni a GDPR 79. cikkének (1) bekezdésében előírt bírósági jogorvoslat tárgyát. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy e rendelet „Jogorvoslat, felelősség és szankciók” című VIII. fejezetében az uniós jogalkotó a közigazgatási vagy igazságügyi hatóságok előtti különböző jogorvoslati lehetőségeket vezetett be a személyes adatok kezelésével érintettek számára, azzal, hogy e jogorvoslatok mindegyikének gyakorlását a többi jogorvoslat sérelme nélkül kell biztosítani. [62]

86. Először is, a GDPR 77. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy minden érintett jogosult arra, hogy panaszt tegyen egy felügyeleti hatóságnál, ha az érintett megítélése szerint a személyes adatok kezelése megsérti az említett rendeletet. Ezt követően e rendelet 78. cikkének (1) bekezdése szerint minden természetes és jogi személy jogosult a hatékony bírósági jogorvoslatra a felügyeleti hatóság rá vonatkozó, jogilag kötelező erejű döntésével szemben.

87. Végül, a GDPR „Az adatkezelővel vagy az adatfeldolgozóval szembeni hatékony bírósági jogorvoslathoz való jog” című 79. cikkének (1) bekezdése minden érintett számára jogorvoslathoz való jogot biztosít arra az esetre, ha megítélése szerint a személyes adatainak az e rendeletnek nem megfelelő kezelése következtében megsértették az említett rendelet szerinti jogait. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint e cikk nem mentesíti az érintettet az ugyanezen rendelet 82. cikkének (1) bekezdése alapján őt terhelő azon kötelezettség alól, hogy bizonyítsa, hogy ténylegesen vagyoni vagy nem vagyoni kár érte. [63]

[62] 2023. január 12-i Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ítélet (C-132/21, EU:C:2023:2, 34. pont).

[63] 2024. április 11-i juris ítélet (C-741/21, EU:C:2024:288, 39. pont). Ezzel szemben a GDPR 82. cikkén alapuló kártérítési kereset keretében a szóban forgó adatkezelőt terheli annak bizonyítása, hogy az általa az e rendelet 32. cikke alapján végrehajtott adatbiztonsági intézkedések megfelelőek voltak. Lásd ebben az értelemben: 2023. december 14-i Natsionalna agentsia za prihodite ítélet (C-340/21, EU:C:2023:986).

88. Véleményem szerint e két utóbbi cikk szövegéből egyértelműen az következik, hogy az adatkezelővel vagy az adatfeldolgozóval szembeni kereset tárgya a GDPR által biztosított jogok korábbi megsértésével okozott kár megtérítése. Ezzel szemben az említett cikkek szövegéből egyáltalán nem következik, hogy a bíróság köteles lenne *megelőző jelleggel* ellenőrizni, hogy a személyes adatok adatkezelője elfogadott-e az e jogok bármely későbbi megsértésének megelőzésére alkalmas intézkedéseket.

89. Ezt követően meg kell határozni, hogy a Charta 47. cikkének rendelkezései milyen hatással vannak a GDPR 79. cikke (1) bekezdésének értelmezésére.

90. Amint az e rendelet (141) preambulumbekezdéséből[64] kitűnik, az említett rendelet 79. cikke (1) bekezdése rendelkezéseinek célja a Charta 47. cikkében foglalt hatékony jogorvoslathoz való jog megvalósítása. Másként fogalmazva, az uniós jogalkotó már beépítette ezt a jogot az érintett által az adatkezelővel szemben igénybe vehető jogorvoslatra vonatkozó rendelkezések kidolgozása során.

91. Ebből következik, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a GDPR 77. cikkének (1) bekezdésében, 78. cikkének (1) bekezdésében és 79. cikkének (1) bekezdésében előírt jogorvoslatok jellemzőit a hatékony bírói jogvédelemhez való joggal összhangban kell megállapítani. Ebből a szempontból a tagállamok feladata, hogy eljárási autonómiájuk keretében biztosítsák, hogy e jogorvoslatok gyakorlásának módjai konkrét lehetőséget nyújtsanak az érintettek számára arra, hogy biztosítsák az ugyanezen rendelet által rájuk ruházott jogok védelmét.[65]

92. Ezen elemek összességének fényében kell elemezni a bolgár jogalkotó által a kérdést előterjesztő bíróságra ruházott szerepet.

93. Igaz, hogy a bolgár jogalkotó döntése szerint a bíróság egy nem kontradiktórius eljárás keretében csak tisztán formai vizsgálatot végez a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik bankszámlái egyenlegének hozzáférhetővé tétele iránt a felügyelet által hozzá benyújtott kérelmek tekintetében. Ezzel együtt és korlátozott hatásköre ellenére a GDPR 79. cikkének (1) bekezdéséből egyáltalán nem következik, hogy e bíróságnak az e kérelmekről való határozathozatal előtt hatáskörrel kellene rendelkeznie arra, hogy hivatalból vizsgálja az e személyes adatok biztonsága bármely későbbi megsértésének megelőzése érdekében hozott intézkedések elégséges voltát.

94. Úgy vélem ugyanis, hogy az általam a fentiekben kifejtett okok miatt a nemzeti jog a felügyeletet jelölte ki a banktitok körébe tartozó azon információk adatkezelőjeként, amelyek hozzáférhetővé tételét az igazságügyi hatóság elrendeli. Ebből következik, hogy e minőségében a felügyelet köteles megtenni a GDPR-ban előírt valamennyi olyan intézkedést, amely alkalmas az általa összegyűjtött információk biztonságának biztosítására.

[64] E preambulumbekezdés kimondja, hogy „[*m*]*inden érintett* jogosult arra, hogy panaszt tegyen egy – különösen a szokásos tartózkodási helye szerinti tagállambeli – felügyeleti hatóságnál, és *a Charta 47. cikkével összhangban hatékony bírósági jogorvoslattal éljen, ha az úgy ítéli meg, hogy az e rendelet alapján elfogadott rendelkezések értelmében őt megillető jogokat megsértették*, vagy ha a felügyeleti hatóság nem jár el valamely panasza alapján, illetve részben vagy egészben elutasítja vagy megalapozatlannak tekinti a panaszát, vagy nem jár el olyan esetben, amikor fellépése az érintett jogainak védelmében szükséges lenne” (kiemelés tőlem).

[65] Lásd ebben az értelemben: 2023. január 12-i Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ítélet (C-132/21, EU:C:2023:2, 51. és 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

95. Ebből a szempontból a GDPR által létrehozott rendszernek való megfeleléshez elegendő, ha e rendelet 79. cikke (1) bekezdésének megfelelően az e hozzáférhetővé tétellel érintett személyek az említett rendelet által számukra biztosított jogok megsértése esetén a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartását biztosító eljárási szabályok szerint bírósági jogorvoslattal élhetnek a felügyelettel szemben.[66]

96. E megfontolások összességére tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy azt a választ adja, hogy a fentiek fenntartása mellett a GDPR 79. cikkének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett (1) bekezdése nem írja elő, hogy az a bíróság, amely a nemzeti jognak megfelelően nem kontradiktórius eljárást követően a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik bankszámlaegyenlegének hozzáférhetővé tétele iránti kérelemről határoz, hivatalból vizsgálja, hogy az adatkezelő elfogadott-e olyan intézkedéseket, amelyek alkalmasak e személyes adatok biztonsága bármely későbbi megsértésének megelőzésére.

VI. Végkövetkeztetés

97. A fenti megfontolások alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a Sofiyski rayonen sad (szófiai kerületi bíróság, Bulgária) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, harmadik és hatodik kérdésre a következő választ adja:

1) Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben

   a következőképpen kell értelmezni:

   azzal ellentétes a nemzeti ítélkezési gyakorlat által értelmezett olyan szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy valamely szervnek a parlament által – előre meghatározott, egymást követően nem megújítható hivatali időre – választott és a bírák és ügyészek tevékenységeinek és feddhetetlenségének ellenőrzésére, valamint velük szembeni fegyelmi eljárás megindítására vonatkozó javaslat megtételére jogosult tagjai feladataikat *de facto* a hivatali idejük lejártát követően határozatlan ideig a továbbiakban is ellássák, anélkül, hogy olyan lépésekre irányuló törekvéseket lehetne tapasztalni, amelyek alkalmasak az e szerv tagságának megújítására irányuló folyamat akadályainak rövid időn belüli kiküszöbölésére, amennyiben e szabályozást nem úgy alakították ki, hogy az a jogalanyokban semmilyen jogos kétséget ne keltsen e szerv előjogainak és feladatköreinek olyan érvényesítését illetően, amely az e bírák és ügyészek tevékenységére történő nyomásgyakorláshoz vagy e tevékenység politikai ellenőrzéséhez szolgál eszközül.

2) A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (általános adatvédelmi rendelet) 4. cikkének 7. pontját

   a következőképpen kell értelmezni:

[66] Ezzel kapcsolatban megjegyzem, hogy a személyes adatok védelméről szóló törvény 39. cikke kimondja, hogy a GDPR és a jelen törvény szerinti jogainak megsértése esetén az érintett bíróság előtt megtámadhatja az adatkezelő és az adatfeldolgozó aktusait és intézkedéseit. Ezen eljárás keretében az érintett kártérítést követelhet a személyes adatoknak az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó általi jogellenes kezelése miatt elszenvedett kárért.

az a bíróság, amely – csupán azzal a feltétellel, hogy előzetesen meg kell vizsgálnia, hogy ezt a kérelmet állami hatóság nyújtotta-e be, továbbá, hogy az a vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség hatálya alá tartozó személyekre vonatkozik-e – egy állami hatóság számára hozzáférést biztosít a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik bankszámlaegyenlegéhez, a nemzeti jog által ráruházott szerepre, feladatokra és hatáskörre tekintettel e személyes adatok vonatkozásában nem minősíthető adatkezelőnek.

3) A 2016/679 rendelet 79. cikkének (1) bekezdését az Alapjogi Charta 47. cikkével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

az a bíróság, amely a nemzeti jognak megfelelően nem kontradiktórius eljárást követően a bírák és ügyészek, valamint családtagjaik bankszámlaegyenlegének hozzáférhetővé tétele iránti kérelemről határoz, nem köteles hivatalból vizsgálni, hogy az adatkezelő elfogadott-e olyan intézkedéseket, amelyek alkalmasak e személyes adatok biztonsága bármely későbbi megsértésének megelőzésére. A nemzeti jognak azonban elő kell írnia, hogy az e hozzáférhetővé tétellel érintett személyek által az adatkezelővel szemben az e 79. cikk (1) bekezdése értelmében igénybe vehető bírósági jogorvoslat eljárási szabályai biztosítsák az Alapjogi Charta 47. cikkében említett hatékony bírói jogvédelemhez való jogot.